

Омладина

Лист уједињеног савеза антифашистичке омладине Југославије

Година III

Београд, 19 јануар 1945

Број 28

Петар II против јединства народа Југославије

Народи Југославије у току овог ослободилачког рата извојевали су крупне војне и политичке победе. Најмоћнија основница свих тих победа било је братство и јединство наших народова, које се исковало у току народно-ослободилачке борбе и које данас претставља највећу гаранцију да ће тековине ове чиновске борбе бити сачувана. Тежак је био пут стварања тога јединства, у његове темеље узидане су кости најбољих синова, уложене је много наора и самопрерогног рада, јер су противнародне владе бијаше Југославију на целу са династијом Карађорђевића својом политичком националног угњетавања, посејали мржњу међу народима и тиме спремили веома тло за брзо поробљавање наше земље од стране фашистичког окупатора. Њихова политика је показала пут окупатору како се и у нашој земљи на разједињавању наших народова може одржати његова власт. Исти реакционарни кругови у току народно-ослободилачког рата остали су до следнији своји разбијачи јединства наших народова, организатор и покровитељ свих злочина који су у имању извршени над нашим народима. Народи Југославије изграђују данас своју нову државу — демократску Федеративну Југославију, чији грађани не могу бити они људи који су се свим силама борили против јединства народа и такве државе, који су се управљали народном крвљу, «Ми нећемо краља издајника!» «Ми нећемо Петра краља — јер не вљај, биле су парови демонстраната по улицама Београда, Крагујевца, Новог Сада, Ниша, Јагодине и других места поводом последњег напада од стране краља Петра II на јединство наших народова.

Краљ Петар сматра да АВНОЈ не би могао претстављати народе Југославије, јер би то значило давање власти у руке једне политичке групе и предлажење неке извештаријске владе.

Ми се питамо ко би још могао ући у ту извештаријску владу? Да ли издајници наших народова, краљеви саветници, Јевтић, Слободан Јовановић, Живковић, Топаловић, Кривицки или носчици краљеве Карађорђеве звезде, који се налазе пред народним судом — или би можда неку другу политичку групу представљала бедне групице остатака издајничких четничких банди Драже Михајловића, које и данас верно служе окупатору.

Народи Југославије научили су већ да се боре са свима провокаторима и разбијачима јединства наших народова. Они су и овог пута дали краљу Петру и свима његовим истомишљеницима достојан и одлучан одговор. То окупљају педесет хиљада демонстраната и улицама Београда и демонстрације које се продужују већ неколико дана, петнаест хиљада на улицама Крагујевца, Јагодине и других места Србије и у свим осталим крајевима Југославије, у којима народ демонстрира против краљеве-разбијача јединства наших народова, манифестијујући своју љубав према Титу, АВНОЈ-у, Националном комитету итд. Издајничко државље краља Петра изазвало је још више огорчење наших народова и још више учврстило њихову одлуку по питању његовог повратка у нашу земљу. Наши народи чврсто збијени у редове јединственог фронта, под вођством свога војводе, исто снажно како су водили борбу за ослобођење наше земље, вођећи борбу против свих оних који жеље да приграбе тековине ове велике борбе.

Споразум маршала Тита и д-р Шубашине поздрављен је од свих народова Југославије, јер је он проширио још више редове јединственог народног фронта, отворио врата и последњима који су били заведени или се колебали да узму активног учешћа у народно-ослободилачкој борби. Овај споразум учврстио би још више међународни положај наше земље, јер би се она споразумом ојачала и оспособила за већи напор у рату против фашизма. То нам доказује и чињеница да су се оваквим споразумом спасли и наши савезници Совјетски Савез, Енглеска и Америка.

Последњи напад краља Петра II на јединство наших народова осуђен је пряко радњама и у штампи свих савезничких земаља. Тако не пр. «Манчестер Гардијан» пише: «У сваком одбијају да прихвати предлоге утицајних људи Југославије краљ Петар ће наћи на мање пристапце од грчког краља Борија. Није јасно шта краљ Петар очекује да постигне омалозажањем свог британске и руске владе. Изгледа да је на њега поново утицало мала група дворских саветника и дворјана, који су у изгнанству били одговорни за много тешкоћа...»

Напад на овај споразум значи данас не само напад на јединство наших народова, већ и напад на јединство антихитлеровски блок, јер слабљење народног јединства онемогућава нашу земљу да ангажује све своје снаге у последњим бојевима за уништење фашизма — што заправо значи директно помагање фашистичком окупатору да одложи час своје пропasti и да изврши још јаке разарање и пустошње у нашој земљи и по Европи. То нам најбоље доказује чињеница да су се свој изјави краља Петра радовале са окупаторском радио станице и новине. Тако н. пр. радио Донаву називајући Петра „херојским краљем“ и „важнотом између остalog каже: «Овим својим преокретом он је доказао да стоји уз политику својих претходника. Он позива српски народ да се бори против большевизма, највећег и најогорчјенијег непријатеља Србије и свега Српстава. Петар II се не сложи са избором лица за најмеништво и изражава жељу да се врати у Југославију. Ту исту же-

ЛЕЊИН — ОРГАНИЗАТОР СОВЈЕТСКЕ ДРЖАВЕ

21 јануара 1924 уро је у Горком крај Москве оснивач СССР-а, Владимир Иљич Уљанов Ленjin.

После Октобарске револуције 1917. године је била тешко руинирана импа-

Владимир Иљич Уљанов-Ленjin

ријалистичким ратом који је трајао више од три године. Неколико милиона људи погинуло је на фронту. Сосиска привреда је знатно орупаула. Фабрике нису имале скрозина, а много машине

јевца, на хиљаде по улицама Лесковац, Чачка, Јагодине и других места Србије и у свим осталим крајевима Југославије, у којима народ демонстрира против краљеве-разбијача јединства наших народова, манифестијујући своју љубав према Титу, АВНОЈ-у, Националном комитету итд. Издајничко државље краља Петра изазвало је још више огорчење наших народова и још више учврстило њихову одлуку по питању његовог повратка у нашу земљу. Наши народи чврсто збијени у редове јединственог фронта, под вођством свога војводе, исто снажно како су водили борбу за ослобођење наше земље, вођећи борбу против свих оних који жеље да приграбе тековине ове велике борбе.

Миле Неорнички

у њима било је избачено из строја. Железнице нису могле да сазпадају велику преоптерећеност. Хране по градовима није било, јер су резерве на селу биле мале. Богати сељаци скривали су резерве хране, штекули су и дизали цене. Белогардијски генерали су свуда организовали белу војску против Совјета, против радника и сељака. То су се било војске регрутоваље из редова непријатеља народа. Против нове власти радника и сељака подигао се цео стари свет у земљи.

Друга тешкоћа с којом се морала да се бори је да избаче из строја. Железнице нису могле да сазпадају велику преоптерећеност. Хране по градовима није било, јер су резерве на селу биле мале. Богати сељаци скривали су резерве хране, штекули су и дизали цене. Белогардијски генерали су свуда организовали белу војску против Совјета, против радника и сељака. То су се било војске регрутоваље из редова непријатеља народа. Против нове власти радника и сељака подигао се цео стари свет у земљи.

Друга тешкоћа с којом се морала да се бори је да избаче из строја. Железнице нису могле да сазпадају велику преоптерећеност. Хране по градовима није било, јер су резерве на селу биле мале. Богати сељаци скривали су резерве хране, штекули су и дизали цене. Белогардијски генерали су свуда организовали белу војску против Совјета, против радника и сељака. То су се било војске регрутоваље из редова непријатеља народа. Против нове власти радника и сељака подигао се цео стари свет у земљи.

Од првих дана Октобарске револуције Ленjin је био претседник Совета народних комесара. Поред борбе са објективним тешкоћама, спољном интервенцијом, Ленjin је морао да издржи борбу и против кукавица и малодушних, против опортуниста и капитуланата, који су се бојали тешкоћа. У тој ситуацији Ленjin је писао: „Сваким даном ми јамо све више подршке код сељака. Само ће онај да победи и да се одржи

Лењин и Сталин у Горкома, 1922 године

Једини геститика

Опште је познато да је Хитлерова пропаганда оберучке прихватила изјаву краља Петра II. Нарочито се својим паметницама посвећеним краљу Петру II истиче немачки радио „Донау“, називајући га „херојским краљем, који је одбио споразум Тито-Шубашини!“

Фотомонтажа: В. Р. и Д. П.

ХИТЛЕР: — Тано вља, мали! Јуначина си ти!

на власти који верује у народ, ко ће се удубити у извор живог народног стваралаштва.“

Тешкоћа се даље састојала у управљању са великим државом, јер је требало сломити цео стари државни апарат, читаву старију државну машину. Та машине је била не само стара, већ и тутја. У њој су били и њом су управљали луѓи који су десетима година служили непријатељима народа. И због тога ти су луѓи саботирали директиве Совјетске власти не сваком кораку. Било је јасно, да за учвршење совјетске власти треба сломити стари државну машину и не њено место изградити нову. И то је било врло тешко. Луѓи који су знали да управљају државом било је мало. Скоро нико од радника и сиромашних сељака који су дошли из власт није имао искуства и навике у том погледу. Све је то требало научити из саме практике.

Требало је организовати целокупну привреду на новој бази. Совјетска је власт корак за кораком проводила мере, које су предавале у руке радног народе управу народном привредом.

У то исто време требало је организовати и одбрану совјетске земље. Још уочи Октобра била је створена „Црвена гарда“. Она се угледном систојању из радника, а по селима из сеоске сиротиње, али тај сила била недовољна да пружи отпор непријатељу, да скреши контрапреволуцију, која је свуда подизала главу. Због тога је било потребно да се створи Црвена армија. Једног Црвеној армији систојало се из црвеногардијских јединица у које су се слили и најреволуционији делови старе армије, она који су схватили да не треба да иду кући, када је потребно да се пушком у руци штите тековине Октобра. Лењин је руководио свим овим огромним радом у стварању апарата нове државе,

(Наставак на другој страни)

Са Титом - у побједу!

КОНГРЕСНА ПАРОЛА ЦРНОГОРСКЕ ОМЛАДИНЕ

Историјски и слободарски град Цетиње, у својој историји никада није био поносио ни своје синове и кћери као сунчаниог 15. децембра 1944. год., када је његовим улицама громко одјечивала силна пјесма слободних младог поколја Црне Горе и Боке. Раздрагни поклици и пјесме младости која улицама свога драгог града изражавају љубав према домовини и Титу, допирали су високо до врха город Лозјена, као да су ћелији пробудили из вјенчог снјевиљине генија Његоша и ређи му да то Цетињем мершију истински потомци славних јунаци "Горског Вијенца".

Хиљаду и педесет делегата из свих крајева Црне Горе и Боке, као и из јединице Народно-ослободилачке војске Југославије, сакупили су се да још један пут положе рачуна пред својим народом на свом Другом конгресу.

И док су борци црногорских brigада на границима Црне Горе првим Сачашку гонили и уништавали последње остатке фашистичких дивизија, конгрес је отпочeo са својим радом. У сали „Дома слободе“, чије су културна и историјске споменике демонтирани и већим дијелом уништили фашистички вазарни и домаћи издајници, омладина Црне Горе и Боке пуне три дана вршила је смотру својих снага, смотру својих дјела и будућих задатака.

На свечаном дјелу конгреса младо покољење Црне Горе и Боке добило је заслужено признање од представника народне власти, Народно-ослободилачке војске, Народно - ослободилачког фронта, Комунистичке партије Југославије и осталих организација, за све прегруђе и напоре, за велике жртве у народно-ослободилачкој борби.

У име претседништва ЦАСНО-а по-здрavio је конгрес друг Божо Љумо-вић.

Кроз народно-ослободилачку борбу црногорска омладина се чврсто повезала са омладином осталих народа Југославије и са омладином јуничког албанско-ног народа. Израз тог јединства, братске љубави и новог југословенског патриотизма, било је и присуство дел-

пушкомитраљез и умире. Говорили су претставници Сколића, јуначке Седме brigade, чија једна час гони чвртицу бригаде, који познају славне побједе Крнова, Берана, Подгорице и Санџака. Говорили су претставници херојске Пете пролетерске бригаде, Шесте и другог јединица наша Народно-ослободилачке војске, борци који су пјесмом на уснама, са Титовим именом иду неустрашivo у смрт. То су говорили осветници народа „имријет најникнути“.

Чуле су се ријечи другога Ратка Жаринчија који из фашистичког затвора пише писмо родитељима:

„Нема стварана без жртава, нема слободе без краја. Нека вам моја крај да дадне још више снаге да се борите и да видите смрт фашизму!“

Чуле су се самоујерене ријечи прет-

ставника нове армије рада, омладинаца и омладински сврстаних у десет црногорских радних бригада. То су ријечи људи који обнајљавају своју порушену, али никад непокорену домовину. Говорили су они који за кратко време пре суше 5.000 метара пута да би омогућили прород Немаца, а за исто тако кратко време направе тај исти да би узрани наступање наших побједничких суплема. Говорили су омладинци који су тридесет километара по беспуној тренинзи преко три и по хиљада топовских и толико бацачких граната на положаје наше артиљерије, голи и боши, гладни и једни одричнући се двадесетак хране за борце на положајима Шесте црногорске бригаде.

Омладинци су говорили о својим културним стварањима у најтежим условима рата, о ударничком духу који пројавио се како борце на фронту тако и у дарнике радних омладинских бригада.

Говорили о својим будућим задаћима омладина Црне Горе и Боке истакла је да њена слобода није дошла само као резултат борбе црногорског народа и његовој омладине већ као резултат борбе свих народа Југославије. И омладина се на свом Другом конгресу завјетовала своме народу и Титу да не иницијативи трагом за намачки разбоjni-

ништења и последњег фашистичког разбојника.

У међувремену од Првог до Другог конгреса Уједињени савез антифашистичке омладине Црне Горе и Боке чаростас је са десет хиљада на четрдесет и пет хиљада. Омладина се и овог пута заветовала да ће још упорније радити на исхицавању свеобухватног јединства младог нараштаја Црне Горе и Боке, службени и убудући као склоп ослонца Народно-ослободилачког фронта. Омладина се обавезала да ће свом радом подићи санџаст свих младих како би наш народ у потпуности осигурао његов извојевану националну равноправност у срдићу заједница слобodnih народа — Федеративној демократској Југославији.

Из радова омладине ће израсти много млади ударици — специјалисти на полу-индустриској изградњи наше земље.

Са истом и још већом упорношћу са пушком у руци против фашистичких заједница, омладина је спремна на борбу против намаштака и глади, против назнања и мрaka.

Конгрес је јасно истакао да су са сопственим и прегнучи сви успјеши и дјела црногорске омладине чврсто везани за велиоког Тита. И зато се омладина заветовала својим петињама и надама, сјенима својих палици првобораца да ће сlijediti стопе велиоког Тита, да ће заједно са њим изграђивати нашу нову домовину.

Са Титом у побједу! — то је конгресна парола црногорске омладине.

При завршетку конгреса, друг Блажо Јовановић, секретар Народно-ослободилачког фронта Црне Горе и Боке, одушељен борбом и радом црногорске омладине и омладине Боке рекао је: "Ко није знао шта значи Титово покољење, нека иди овде да види конгрес." Ко није знао шта значи нова Титова Југославија, нека иди овде да види конгрес."

Други конгрес је био велика побједа омладине Црне Горе и Боке.

За велика херојства, жртве и напора за самопријење рад и ударишће, конгрес је додјелио заставику најбољој црногорској бригади и најбољем срезу. За славне борбе, тешке марширање и велике побједе, заставицу је добила Четврта пролетерска бригада са којом је упоредо као брат по крај и оружју ишла исто тако славна Пeta пролетерска бригада.

За највеће резултате омладине у раду на проширењу и јачању јединства, помоћи фронту и обнови земље омладина среза никшићког, поносног завијаја, неумрлог хероја Саве Ковачевића, добила је конгресну заставу.

Завршавајући конгрес друг Ико Мирковић је рекао: "Задаци, постављени на Другом конгресу, прилично су суви и тешки, али наше јединствене снаге могу извршити те задатке: они су остварљиви и им ћemo их остварити, као што смо остварили задатке постављене на нашем Првом конгресу..."

А тада је младост црногорске бригаде још једанпут манифестиовала своје хисли и љубав, своју оданост и наде, у другим одушевљеним аплусима топлим до суза; у клицима великог Титу које је постало можно и непрекидно — као што је и понос наших народу са великим човјеком и сином који стоји на челу њихове борбе и живота.

Драго Ђиповић

ПОДАЦИ О АКЦИЈИ СЕЧЕ ШУМЕ НА РУДНИКУ

17-ог јутро отишla је из Београда на сечу дрва на Црни Врх ради једица састављана од 200 омладинца. Неколико дана пре тога отишlo је 180 чланова београдске бригаде на Рудник. Тако је сада и београдска омладинска радна бригада приступила сечи дрза коју су већ отпочеле бригаде из других округа. Код ступања омладинца у београдску бригаду сада београдски резими XII, XIII и XIV испунили су постављену норму. Најбољи, IV резим премашко ју је за више од 100%, док је III резим само нешто слабији.

Акцију сече огrevnog древeta за Београд преузeo је главни одбор УСАОС-а у договору са нашим држavnim vlastima. То је била врло крупна обавеза, нарочито ради тога што је требalo читаву акцију спровести изванредно хитно. Станак на коме је УСАОС прилико на себе задатак да преузме на себе ову акцију одржан је 3. јануара 1945.

Одмах 4. јануара 1945 започeo је Главни одбор УСАОС-а припрема за спровођење ове акције. Предузето је одмах политичко разјашњавање задатака омладини, спровођење радних бригада, сакупљање олате с једне стране и пришло се одмах испитивању шуме и могућности извоза, с друге стране. Већ 5. јануара одлучено је да се у првом реду предузме сеча шуме на Руднику. За извоз дрвета са Рудника било је потребно спремити 150 пари волова са запрегом. У вези с тим требало је одмах спремити поткове за стоку и извршити прикупљање хране за 1.000 омладинца, колико је по плану било предвиђено за рад на Руднику. Потковица за 150 пари волова израдила је једна група од 10 радника, који су се добровољно прихvatili тога послса и сарвшили га ударничким на Бадњи дан поподне и први дан Божића прве подне.

10. јануара по утврđenom плану отпуштили су радови на Руднику. 10, 11 и 12. јануара стигле су већ све радне јединице на Рудник. Првог дана рада истакла се нарочито колубарска чета веља-

кић, члан секретаријата окружног одбора УСАОС-а Ваљево и Борђа Васић. Поред овог штаба постоји један по-млађи одбор у Горњем Милановцу. У њега су ушли Жика Ђуринћ, члан срpskog одбора фронта за таковски срез, командант места у Горњем Милановцу, секретар срpskog Народно-ослободилачког одбора и један члан срpskog одбора УСАОС-а.

Предузето је да се повећа број волова за 100 пари. По том плану би свих 6.000 куб. м. дрвета требало да буду пребачени за 25 дана.

На Руднику влада веома расположење. Спонтано се развија такмичење.

Засад ради 280 омладинца из београдског округа, 180 из Београда, 250 из крагујевачког округа, 170 из Шапца, 160 из Ваљева, а 60 из чачанског округа.

Између многобројних пакета који је

тих дана добио маршал Тито, налази се и један који су спremili омладинци и жене Подриња. Њега је у Београд доносио делегација од три омладинце на челу, са другом Мирјанићем Живојином, чланом Окружног одбора УСАОС-а за шабачки округ, а са њима Пере Јанкојко и Тодоровић Слободаном. Поклоне омладине и жене Подриња деличија је предала лично другу Титу.

У срдечном разговору маршал Тито се распитивао за рад омладине у њиховом крају и сећао се места где је боравио првих дана ослободилачке борбе.

Говорно им је о великој улози коју

омладине треба да одигра у обнови

наše земље и учвршењу позадине.

Рекао је да треба у Уједињеним савезима

окупити омладину што шире и да се

не сме бити узак према онима који су

били можда заведени или услед тошк

их услова окупације по стране од

Борбе. Нагласно је и њихов велики за

датак: помоћ пострадалим крајевима

наше земље. Затим је упутно да се

позову што је једна омладина Источне

Босне, која је добро развила

борбу и рад и има вишегодишње иску

ство у томе. Дрина не треба да буде

гранича која ће раздвојити.

Кад су се врећели, омладинци су по-

назвали Титове речи да не би нешто

заборавили да кажу омладини свога

краја. Они су те речи схватили као све-

ти задатак који треба да се изврши. О

ни су то обећали и другу Титу.

Прослава 100-годишњице смрти

Крилова у Сремским Карловцима

У Сремским Карловцима одржана је

спељана приредба поводом 100-годиш-

њинце смрти славног руског баснописца

Крилова. О животу и раду Крилова го-

ворила је Евца Тишића. Цео програм

приредбе извеле су пionirski recitaci-

ja, izvođene po davorinovim bas-

ta Kriłova kao i jednom srpskom reci-

КУЛТУРНЕ БЕЛЕШКЕ

ПОЗОРИШТА СРЕДЊИХ ШКОЛА
И КОЛЕЦА У СЈЕДИЊЕНИМ
АМЕРИЧКИМ ДРЖАВАМА

Колеџи и средње школе у којима студирање драме претставља део програма највиши су доприноси развоју позоришта. До прошлог рата драме нису заузимала видно место у просветном животу Сједињених држава. Сада се, у 150 колеџима дуж курсева о извођењу позоришних комада, а у једној трећини од 28.000 средњих школа студирају се и примењују методе о извођењу позоришних комада на свим врстама позоринце од платформе аудиторијума до малих дворана и опера.

Има укупно 65.000 аматерских група које сачињавају великом ученици колеџа и средњих школа. У више од 7.000 средњих школа дуже се курсеви о драми, које похватају просечно 50 студената, дуги у другим 13.000 постоје драмски клубови. Свака драмска група изводи у току једног сезона 1—25 позоришних комада. У школама, које имају погодна одељења за вежбање у ручном раду, израђују се потребни дневни материјал, док се ученици обучавају у вршењу дужности електричара и позоришних кројача, поред спремања у глумачкој страни драмске уметности.

ОСНОВАЊЕ ДРУШТВА ЗА КУЛТУРНУ САРДАЊУ СА СОВЈЕТСКИМ САВЕЗОМ

14. јануара одржана је у Београду конференција ради оснивања Друштва за културну сарадњу са Совјетским Савезом. Сазивачи конференције су били они исти наши јавни радници који су, на челу са др. Иваном Рибром, још пре рата, одмах по успостављању дипломатских односа са Совјетским Савезом, предузели иницијативу да оснују друштво пријатеља Совјетског Савеза. На конференцији су говорили др. Иван Рибар, професор д-р Синиша Станковић, Светислав Мародић, који су извели историјат покушаја ученичних пре рата да се преко једног друштва успоставе нормалне културне везе са Совјетским Савезом. Затим су још одржани заједнички сарадници Друштва за културну сарадњу са Совјетским Савезом. Потошто ми данас имамо своју народну власт, то ће политичка акција бити пренештена властима, а заједнички друштво остаје сарадња са Совјетским Савезом на културном пољу. Друштво ће бити подељено на секције: културну, уметничку, научну, привредну итд. Друштво ће се упознавати у свима културним областима са настојањем Савјетског Савеза, са задатком да сте то буде од користи нашим народима и нашој држави при њеној изградњи. На крају конференције је изабран Акцијни одбор.

САСТАНАК СОВЈЕТСКИХ КЊИЖЕВНИКА НА ФРОНТУ

На III белоруском фронту одржана је састанац књижевника, војника и официра Трећег белоруског фронта. На конференцији су читана нова дела књижевника, међу којима „Дан на веродому” од Василија Гладкова.

*

Једна група совјетских писаца одабрана је медаљом за „Одбрану Москве”. Међу одликованим писцима налазе се: Алексеј Толстој, Александар Гајећа (од јеног писца на наш језик преведен је роман „Пораз”), и Самуил Маршак. Постртна одликовања додељена су између осталих и познатим писцу Новикову-Прибоју.

МЛАДИ ЛЕЊИН

Владимир Ильјич Уљанов (Лењин) — оснивач большевизма из прве у свету социјалистичке државе родио се 10 (22) априла 1870. год. у граду Симбирску на Волги (сада Уљановск).

Његов отац, Иља Николајевич, пореклом је грађанин града Астрахана. Потошто је српски гимназији и казански универзитет, он је био у току 14-годишњем професор математике и физике у Пензани и Нижњем Новгороду (сада Горки), од 1869. год. — инспектор, а затим директор народних школа у симбирској области. За дугогодишњу службу добио је титулу племића. То је било образован, напредак руски човек, који се све пре-да раду на просвећивању народних ма-са. Вртлан, упоран, строг према себи и другима у раду који је пре свега гле-дао на интересе рада, И. Н. Уљанов на-стојао је да и у својој дасци власника ове особине. Умро је 12. јануара 1886. год.

Мајка Лењина, Марија Александровна-Бланк, била је њена лекара. То је била добра жена, образована, врло културна и паметна, а одликовања се јоји-ном воле и чартином карактера. Добро је познавала руску и свакисту уметничку књижевност, француски, немачки и енглески језик, много се бавила музиком. Потошто се сва посветила породици, она је хтела да васпити децу да буду поштени, образовани и политички свесни људи.

Сва деца Уљанових постала су рево-лупционери: најстарији син Александар — народњак остали, осим Олге која

МАЈКА НА ВЈЕШАЛИМА

у млијечној измаглици јутра
ломи се и стење
Рибница.
Буди се
и пркосно диша,
Омеђена
ватреним појасом
нитральеза и жица.
Некад гиздава,
А сад
у црно завијена
Подгорица...

Гле,
Расту,
у диму
и пару,
Крава копља вјешала.
Њишу се тијела,
опуштена,
малаксала.
Њишу се,
као клатна на сату.
Клатна,
Што их замјаха
црне мркње
бура.
Клатна,
што кличу:
— Издајници.
куца вам последња
ура!

Мајко,
И твој струк мршави,
И твојлик воштани
О конопу се клати...
И, док сунце
далека брда злати
И кинте
сочине
пролећне цвасти.
Крај тебе са,
мајко намучена.
Грле
Мртвачка глава
и краст
Мајко,
Твоје сузе,
дрхтаве руке
леденим као змија.

Из над вјешала
рикало су
двеје Штуке.
А дјеља,
Царина са
полупијана
бестија...

Слушајте!
Док се паклена србија Штука
По мрачним облацима вља,
Читане су ријечи,
глусне,
лајао:
„У име краља...“

А пред твојим
угаслим очима,
Што су бдиле
над дјеци
у студеним ноћима.
Остаде само једна
слика
Слика младог,
јуришом опијеног
војника!

Мајко,
Прогледај снагом љубави,
Подигни главу!
Видјејеш:
Кроз оловну мечаву
И јуриш,
у раздана
сма.
Твој син
израста
у дна!
И видјејеш,
Како
плотуни
наши
Слажу
цире откосе.
И како
руке наше,
Гараве
од барута,
Заставу освете носе,
Ка теби,
мајко,
до твога скупа!

Чедомир Вуковић

Комитет за кинематографију при Сојјету народних комесара СССР одлучно је да оснију у Москви посебни студио пластичних филмова.

У студију „Стереокинок“ биће концептисани радови на постављању уметничких и документарних великих филмова, на производњи пластичних екрана (платна) новог типа и на специјалном уређењу опарате за снимање као и пројекционих пластичних апаратура, и takođe

У МОСКВИ ЈЕ ОСНОВАН СТУДИО ПЛАСТИЧНИХ ФИЛМОВА

А. Андријевским разредио метод про-извођења светлосних екрана новога типа који су имали боља својства од жичних. Сада је произвођење светлосних екрана већ усавршено. Јачина филмске слике на тајком екрану је три пута већа него на обичном.

Специфичност пластичне кинематографије захтавала је промене и у структуре филмске пантомиме. С. Иванов је са инжењером Б. Ивановим и оператором Д. Суренским дошли су до закључка да се структура пантомиме коју је пре четрдесет година предложио Едисон може изменити.

У пластичном филму место једноје филмске слике потребно је сместити две, које су одређене за примање лески и десни оком. Средином пантомиме иде пут за звук. Место четири перфорације отвора (отвори за зупче кинеског пантомиме апарате) десни и левог краја пантиме С. Иванов оставља само један отвор. Благодарећи томе умазује се касрење пантомиме и пружа смоћу могућности издавања итд., и што је главно — уз величава се корисна површина кинеске пантомиме. То открива пред творцима пластичних филмова нове стваралачке могућности. Постепено се ствара програм за место пластичне биоскопе, који треба да се отворе у блиској будућности. 1943. године Д. Суренски и А. Уљанцов син-

или су велики документарни филми о московској деци за време рата. Осим тога почeo је да се снимају домументарни филми „По тргу непријатеља“, који приказују зарванска унштавања двораца, музеја и града које су извршили хитлеровци у предградијима Лењинграда.

Студио „Стереокинок“ дава 1945. године два велика уметничка филма нормалне дужине.

Прије, „Робинзон Крусејк“ који ће поставити режисер А. Андријевски по сценарију Ф. Кноре, а по мотивима популарног енглеског романа од Дефоса. Сада су завршени припреми радова на израђивању декорација, костима, ренаквите. Филмске групе је отпуштена у Тифлис; филм ће снимати студио „Стереокинок“ заједно са тифлиском студијом уметничких филмова у ројону Сухума, Новог Афона, Гагре на обалама Црног Мора.

Други пластични филм „Књигиња Марја“, по роману „Лјунак нашег доба“ од Јерментауа, ускоро ће почети да снимају студија „Стереокинок“ заједно са тифлиском студијом уметничких филмова на фронту Отаџбинског рата и у позадини.

С. Поповић

„Совјетска уметност“, бр. 6 (930) од 12. децембра 1944. год.

СЕДАМ ГОДИНА ОД СМРТИ БРАНИСЛАВА НУШИЋА

Бележити данас седму годишњица смрти Бранислава Нушића, који значајнији се само једног популарног писца комедија, већ писца који је успешно наставио традицију српског реализма. Његов реализам расветавао је друштвене односе, разоткривао читав живот наше средине, критиковати га својим хумором и шикаро својом сатијом. У том смислу он је настављач књижевног долгораћа Стерије и Домановића и израз слободарских тежњи српског на-рода.

Бранислав Нушић је био врло плодан писац. Писао је приповетке, драме, путописе, комедије, хуморске и козире. Али оно у чemu се његова способност могла најбоља да покажа, било је пре свега комедија (Госпођа министарка, Протекција, Народник посланик, Београд некад и сад, Пут око свете, Сумњиво лице, Ожалошћена породица, Д-р, Ујек, Покојник, Влада).

Наши позорници тешко би могли да се замисли без Нушићевих комедија. Али Бранислав Нушић није само потсмећ, премда је много пута остајао на површину увесељавају позоришне публике, на лаким анегdotама и доживљајима. Много код њега има заплета и интрига у којима дефинитују распутнице, музеви „аплочарци“, журеви, комшију. Понекад је и сувише кроз његове ствари да смо сами ради смеха, без оштрије жале на савремене прилике његовог времена. Много пута кроз његов хумор не могу да се виде прави однос у друштву. То и такво стварање Нушићево не може да остане као уметнички документ, као истинско наслеђе наше књижевности.

Међутим у Нушићу је постојао и сатијар који је на макове прерастао, превладао фельтонисту, нарочито у задњим његовим стварима. Из Нушићевих дела треба јасно издавати све оно плитко и лакрдијашко да би се тим болове сачувало оно што је позитивно и непредно, све оно што је оправдан протест и критика, све што је један хумор и сатира.

Бранислав Нушић осетио је дубоку посвећеност писца, културног радника са народом. Помоћи томе народу у борби за најосновнија права човека свакако је његова главна дужност и Нушић је то и учинио. Под тим светлом треба гледати његов рад, нарочито његове последње комедије „Покојници“ и „Власти“. У једном данима реакције и угњетавања слободних мисли, културног рада уопште, смех и посмех Бранислава Нушића одговорао је најширем народним масама, оном широком слоју људи који су кроз пркосан смех бачен у лице угњетачима, бирократији и најављивању могли да изразе оно што их тешти. Зато је овај реакција највећа најширији смеху, оштрот у борби са најшијим народним омладином. Те речи остају као израз његових дела и настојања, као његов културни тестамент своме народу и његовој омладини.

С. Г.

стри прочитала је све најбоље што је да-ла револуционарна демократска публицистика у Русији. У својој четвртестој петнаестој години Лењин се упознао са романом Чернишевског „Шта да се ради“, који је да ће остави огро-ман утицај. Читао је такође дела Д. Боруљија, Писарева и друге књиге, које су се у оно време сматрале „забрањене“. Добро је познавао песнике-демократе некрасовске епохе.

Болни утицај је имао на младог Лењина старији брат Александар, с којим се он добро слагао. Александар је био озбиљан, врло пажљив младић, који је био строг према себи и својим обавезама. Долазећи лети 1885—1886. године на одмор кући из Петрограда где је студирао на Физичко-математичком факултету универзитета, Александар је доносио са собом „Капитал“ Марка Лењина. Је почeo онда да се упознаје с овим делом.

За живот сељака, сиромашта и нај-просвећености, најчовечанских робова и памети, је било ухапшено и старија сестра Ана, која је исто тако студирала у Петрограду.

Добар пријатељ породице Уљанових, В. В. Кашкадамова сећа се како је она, добијши спасаште из Петрограда у хапшишту Александра, позвала Лењина из школе (он је тада био у последњем) да би се с њим по-

саветовала како да припреми за ту тешку вест Марију Александрову. Про-читавши писмо, Лењин је дуго ћутао, јако се напретиши. „Пређа мном, пише она

БРД Насељају и несељају

Кад је, веле, путовао свети Петар свијетом, носио је врећу камења, па погађао праведно свагдје пошто. Кад је био изнад Лике, пропарада му

ове унутрашње снаге дижу Земљину кору, одмах се против ванjske снаге, које настоје да је управљају. На камењу се насељавају маховине и лишији. Они распачају стијени полако. Ту се сад насељава трава, па онда и веће биље — стабла. Коријењем они разбијају и одваљују камење. Њима помажу студене и врућине. На студени воде се у

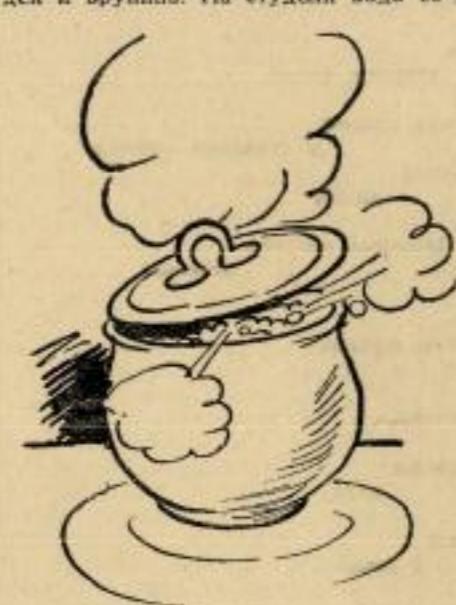
се времена. Тако, кажу, настадоше личке врелете. Тако је неко — мало у шији, мало у земљи — хтио да расумани постанак брда. Зинак, многи се човјека записали: како су настала ова брда? Како то да су једна стрма, а друга инсу, једна су властна, а друга осталој под су настала? Ако ли она увијек остати? Све су то занимљива и важна питања.

Шта вели наука о томе?

Брда настају на разне начине. Земља је комад, отпадак Сунца, гекада, прије стотине милиона година, била је она уситана као данас Сунце. Много је мања од сунца, па се много орже хладила, гла њој се хватала тврда кора. Што се земља више хладила то се њена кора све више стезала и набирала као јабука кад се суши, као лице и кожа у стараци, као скоруп кад се набира на млијеку. На тај начин, набирањем Земљине коре, настала су највећа горе на Земљи. Набирањем не настају усамљена брда, него одмах читава горја, низови брда и долине.

Земља се није сва охладила. Хладна је само на површини и њезина кора је доста танка. У унутрашњости је још све уситано. Тамо ври као у заклоњеном лонцу. Кад у лонцу ври, онда пира тражи одушка. Тако и она уситана средина Земље, ово ужежено тијесто. Ово негде прокине Земљину кору, па тад имамо вулкан, који баци уситану масу најгоре. Тако ће настати вулканско брдо. Ово је усамљено. Међутим, та маса није када да увијек пробије. Она изчиње кору надиже. Надизање не иде тако бразо, да бисмо га опазили. Коре се подиза надиже стотинама и хиљадама година. Кад бисмо могли да сад застимо, па да се пробудимо послије стог хиљада година, онда бисмо се зачудили како брда дружије изгледају. И на тај начин Земљина се кора наће уздиже и настају брда, положано и сигурно.

Но, ту се догађа нешто што сваки дан гледамо, а право не видимо. Како

камењу мрзе и разбија га. Кад дође прољетно сунце, онда видимо како се одваљују велики комади камена. Тако

СКОПЉЕ — БЕОГРАД 4:1

Призор са утакмице, која је одржана у Скопљу за време II Конгреса антифашистичке омладине Македоније

камен пуча и од врућине. Али, највећа снага су кише и снегови. Падају по брду, облијевају га и односе велике мnoжине земље. Не смијемо мислити да је то мален рад. Ако киша и снегови однесу сваке године само за један см дебљине, онда је то за 100 година метар, за 1000 година 10 метара, а за сто хиљада година читав километар. А воде односе по више од једног центиметра годишње. Алије су највеће горје у Европи. Далеко веће него наша брда. Учењаша веле: кад се Алле не би дизаје, за сто хиљада година би на њиховом месту била скоро равница.

Воде и ријеке, односећи се брда материјал, праве уздубине, удолине, своја корита. Кад се наплави корито, са двије стране остају ребра. Као да горе пружају арсте у равницу. И тако настају брда, вијенци.

Ето, из тај начин се боре унутрашње и ванjske снаге. Једне уздужу Земљину кору, друге же управљају. Ми то гледај, али не видимо, јер је људски живот прекратак да бисмо шта примјетили. Неко је рекао: и Земља диште, и њезина се поса дижу и спу-

штају. Само што сваки Земљин дах траје хиљадама година.

Не треба, на кону, да се заборави да и људски рад има значај у читавом овом послу. Неразумно обрађивање брдских падина помаже кишаима да га брзе оголи и сиззе. Разумно спутавање бујица сувбија дјеловање вода и чува брда. Човјек рује тунеле, уравнива долине, рудничима прокопава земљу. У ССРП поравнивају читаје брдске хиљадама тони експлозија. Па ћемо и мы, кад средимо нашу нову државу, гравирати брда и долине, сувбијати бујице, каналисати ријеке, престати неразумно обрађивање брдске падине. Укратко, и мы ћемо постати разумни господари брда и долине.

Бранко П. Сучевић:

Клизачко такмичење у Москви

У Москви је на стадиону „Динамо“ одржано такмичење за титулу првака Москве у клизашњу. Ово традиционално такмичење, које се одржава од 1900 године, увек привлачи најбоље клизаче и изазива велико спортско интересовање. На клизалишту су одржане трке клизача на стазама од 500, 1500, 3000 и 5000 метара. Титулу првака Москве за 1945 годину добили су Прошин и Иса-ковић.

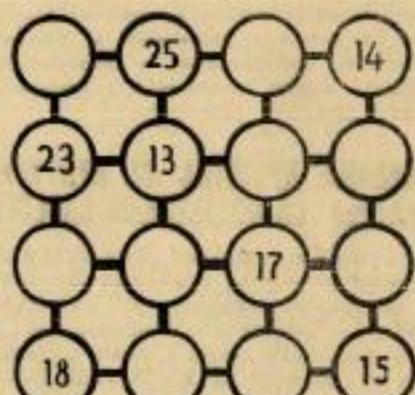
Збор польских снјата

Лублински радио јавља да је Веће скјата одржало свој први збор на којем је изабран претседник Савеза польских скјата.

БАКУ

У престоници совјетског Азербайджана — Баку, са великим успехом су прошле утакмице у телесним вежбама између тимова свих војних школа. Најбоље резултате показали су у читавом прогону утакмице војници Ворошиловског рејона.

РАЧУНАЉКА

Празна поља треба попунити бројевима тако, да збир у сваком реду и водоравно и усправно буде 74.

РЕШЕЊЕ УКРИШТЕНИХ РЕЧИ

ИЗ 25 БРОЈА

Водоравно: 1. Ленјин, 5. Николајев, 12. ан, 13. дани, 15. даљи, 16. ли, 17. труј, 19. икра, 20. ат, 22. им, 23. рев, 25. се, 26. он, 27. дрес, 29. богат, 31. пур, 32. од, 33. „Најезд“, 34. на, 35. азим, 37. Радош, 38. дис, 40. ла, 41. ат, 43. (Краљ) Лир, 44. ца, 45. ио, 46. прва, 48. кист, 49. Иви, 51. паре 53. парк, 54. се, 55. Рибар, 56. Проскуров.

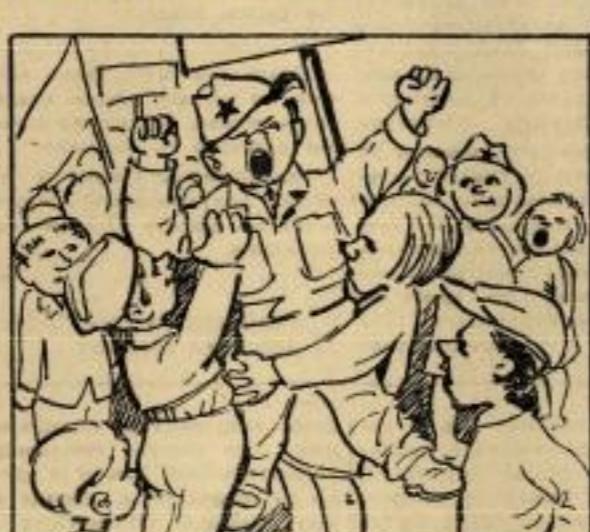
Усправно: 1. Лапад, 2. си, 3. Идрије, 4. Наум, 5. ик, 6. ко, 7. оли, 8. лукс, 9. акре, 10. јед, 11. Вилде, 14. во, 18. Сегедија, 21. „Трз“, 23. ројал, 24. (Владимир) Назор, 26. ораси, 28. Еди (Финци), 29. Бар, 30. тада (Тадеуш), 31. Уни, 35. Алијр, 36. ларва, 38. даску, 39. Ковјев, 42. гвар, 44. цирк, 47. ар, 48. кас, 50. ни, 52. еп, 53. Но, 54. со.

ПИОНИРИ УВЕК СМЕЛО — ИЗДАЈНИЧКО РУШЕ ДЕЛО

Цртеж Јове Кушаковић

Там' далеко преко мора
Ненитину реко Петар,
Па у земљи од протesta
Подиго се силан ветар.

Улицама нашег града
И најмлађих чу се вика:
— У држави ми нећемо
Краља Петра-издајника!

Јер сада и наши мали
Следају меј! праве људе,
Борили се, па и могу
Кричац јавно да осуде.

Хеј, шмркаци куд срљато!
Чому слуни дрека ваша!
Отнуд да нам таква поста
Добра, мирна доца нашат!

— Ко назива вас заводи
Да вићеш против краља
Кад од свега што имамо
Једини нам он и вада!

— Пази чине како збори! —
Смркни лице пионири.
Смркни се и друг Тија
Нешто важно шапљуј Мир.

И одједном лом и прасак
И ужасна нека скрика.
Од великог бојног праха
Прекрила се цела сликна.

— Дед, настави, — вели Тија,
— Онде где см, Чинко, став.
Сад сам виде ко ти налог
За овакав говор дао!